

Q. F. F. Q. E. T. S. S. T.

DISPUTATIO METAPHYSICA

De

S U B S T A N T I A.

Q U A M,

IN REGIA ACADEMIA ABOENSI,

Consentiente Amplissima Facultate Philosophicâ,

S U B P R Ä S I D I O

Viri Praeclarissimi

DN. M. AXELII Kämpes / Philosoph.
Practicæ & Historiarum Professoris Publici, nec non
Facultatis Philosophicæ p. t. Decani spectabilis, Præce-
ptoris & Promotoris sui omni observantiâ
ætatèm devenerandi,

Pro Gradu Magisterij Philosophici legitimè consequendo,
publicæ candidè Philosophantium censuræ submitit

JACOB. LAUR. TAMMELINUS
Finl. S.R.M. Alumnus,

Ad diem 2. April. Anni 1664. In Auditorio Ma-
ximo, horis solitis,

A B O Æ,

Excusam à PETRO HANSONIO Acad Typ.

Nobilitate, Bellicagi, Fortitudine conspicuis Viris

Dn. Laurentio Hästskoo / hæred.
de Suontaca & Courila &c. Exercitus Pedestris
Capitaneo per strenuo.

Dn. Johanni Hästskoo / hæred. de
Suontaca & Centurionis Equestris vi-
cario magnanimo.

Dn. Jacobo Hästskoo / hæred. de
Suontaca / Irjala & Equitatus Nobi-
lium Vexillifero per celebri.

Dn. Henrico Eckstubbbe / hæred.
de Åldala & unius Turmæ Equitum
signifero meritissimo.

Dn. Gustavo Hästskoo / hæred. de
Suontaca Corporali Equestri per assiduo.

*Consanguineis, Fautoribus & Benefactoribus
suis plurimum honorandis, dispu-
tationem hanc inaugurealem dedi-
cat & offert*

Jacob. L. Tammelinus
Finl.

I. N. I. C. S. N.

Introitus.

*A intellectus nostri cum sit in-
doles, ut ab omni abhorrens con-
fusionem, universum scibile, quod
insatiabili exhaustire desiderat
appetitu, ordinatè scire expetat;
Proinde ne in Materiæ hujus
non solum subtilissimæ, verum
etiam summè necessaria contemplatione, buc illucq;
in varias confusionis partes trabatur, in frontispicio
statim certò de ordine sollicitos nos esse oportet. Gra-
tiâ itaq; Methodi, tres hujus tractatus constituo
sectiones, primum substantiæ Definitionem ex-
positurus, postea speciales subsistendi modos seu
gradus speculaturus, tertio tandem ejusdem
Divisione colophonem eidem impositurus. Sit
itaque.*

SECTIO PRIMA

Definitionem Substantiæ exhibens.

UT autem eo melior ad Definitionem Realem
patescat aditus, primum *Nominalis* erit prælibanda,
in qua expendenda occurrit :

1. *Etymologia*. Derivatur nomen substantiæ, vel à substantia, ut ex sôno verborum apparet, ubi vocabulum substare non tantum in sensu positivo accipiendum est, prout connotat respectum ad accidentia, quibus, cœu eorum sustentaculum & fundamentum, substans; verum etiam in *Negativo*, ut substare dicitur illud, cui non aliud substans, hoc est, quod non eget alio, in quo fulciantur & sustentetur, quomodo τὸ substare de Ente quoq; infinito dici potest, & satis commodam, inter substantiam & accidens, differentiam constituit, cum hoc resquirat, ut illi aliud substet, illa vero non. Vide hac de re differentem Clariſſ. Scheibl. introd. Log. c. 5. com. n. 2. *Vel à subsistendo*, quia per se substitit, quæ derivatio ut magis est Metaphysica, ita etiam ad formalem substantiæ rationem exprimendam magis convenit.

2. *Homonymia*. Significat hæc vox α. *Subjectum*, quomodo omne, quod adjunctum habet, etiam ipsum accidens, substantiæ nomen sibi vendicat. β. *Generaliter*, *Ens seu Essentiam*, quo sensu Aug. dixit, non esse, quod non est substantia, & Arist. Definitionem substantiæ, hoc est essentiæ, cognitionem appellavit, qua ratione substantia rei cum essentia permutatur, adeò ut in tota natura, nihil reperire liceat, quod non sit substantia, orta autem est hæc acceptio à Græca voce στια, quæ & substantiam & accidens significat. γ. *Specialiter*, sive substantiam priam sive subst. eminentissimam, sive finitam &c. quas ut & alias vocis hujus significationes enumeratas atq; evolutas pete ex Inst. Log. Tract. Preem. p. 58. Praeclassif. Thuronij præceptoris mei honoratiss. & D. Calovij Metaph. Div. part. Spec c. 2. theor. 2. δ. *Ad squa-* se, pro Ente per se subsistente. Hoc autem modo sumta, vicissim accipitur: *Vel Logicè & Pradicamentaliter*, prout

prout restringitur ad Ens finitum & completum; *Vel*
Metaphysicè & Transcendentaliter, prout abstrahitur à finito & infinito, completo & incompleto. Et hæc acceptio hujus loci est propria.

Expositâ sic ὀνοματολογίᾳ, ad σημαντολογίαν deveniendum. Naturam autem substantiæ Philosophi hac explicare solent descriptione:

Substantia est ens per se subsistens.

Quæ ut clarior evadat, observa 1. *Ens*, quod hic vice Generis fungitur, accuratè loquendo, substantiæ *Genus* non esse, siquidem &. Hæc ejus *Species* non est, cum sit ipsum summum Genus, uti omnium Accuratioñ Philosopherum consensu constat, quomodo ergo *species* fieri potest? 2. Si *Ens* haberet *species*, tum necessariò darentur in illis *differentiæ specificæ*, *species* enim semper infert *differentiam specificam*, quâ contrahitur *Genus* ad certam *speciem*: At nulla est *differentia*, quâ *Ens*, conceptus communissimus, possit contrahi ad *speciem* aliquam. Quia primò, *Ens* in omnibus, quæ de substantia & accidente prædicantur, necessariò & quidditativè includitur, quod officio repugnat *differentiæ*, ut de illa prædicetur genus suæ speciei *in quid & Essentialiter*. Si autem *Ens* de *differentia* substantiæ non prædicaretur quidditativè, tum omnino esset non *Ens*, hoc autem *speciei* ultimam & positivam perfectionem quomodo dare possit? Deinde, si bic daretur *differentia*, concedenda quoq; esset *compositio*, quod enim habet *differentiam naturæ communi superadditam*, illud certe *compositum* est, At nihil est absurdius, quam dicere substantiam, ex Genere & *differentia esse compositam*, sic quoq; Deus, qui substantia est, esset *compositus*. E-

gregiè hanc rem illustratam alijs Entis divisionibus, nec non Exemplis vid. apud Clariss. Scheibl. l. i. Metaph. n. 41. & 42. Ergò invictè hinc sequitur, *Ens Philosophice loquendo, non esse Genus substantiæ.* Sustinet autem vicem Generis, quia latius est substantia, & accidentibus quoq; convenit, uti acutiss. loquitur Frommius. Ultrumq; enim per se & intrinsecè essentiam habet in natura reali, positivam & actuali.

2. Formalem rationem vel quasi differentiam substantiæ exprimi verbis: *per se subsistere*, quæ conceptum Entis expressiorem dicunt, sine omni tamen compositione, cumq; talem, qui propriam per se subsistentiam habet, quo ab accidente distinguitur, quod non per se subsistit, sed in alio, seu subjecto, inhæret & inexistit.

Verba autem hæc ut cō melius percipias, nota l. 7° *per se subsistere*, non accipieandum esse specialiter pro subsistencia hypostatica, seu perfectissimo & planè ultimato subsistendi modo, prout aliquid subsistit incommunicabiliter, qui suppositis & personis solummodo convenit, ita enim adæquatè non opponeretur inhærentiæ, cum multæ dantur substantiæ, utpote ignis in ferro ignito, terra in misto &c. Quæ etsi ultimatò non subsistunt, non tamen inhærent; sed Generaliter, pro tali modo existendi, juxta quem aliquid per se existit & non in alio tanquam subjecto ita inest, ut siue illo esse non possit, & hæc ratione adæquatè opponitur accidenti, sic enim omnia, quæ per se subsistunt, etiam partes, substantiæ nomine veniunt.

2. Substantiam dici subsistere per se, non ratione originis, ita enim solus Deus est per se: nec ratione compositionis

nū, sic Ens simplex tantum est per se: nec ratione collectionis, quomodo per se opponitur aggregato: nec ratione causalitatis, quā ratione opponitur causæ & Effecto per accidens: nec ratione intentionis, quo pacto opponitur adjunctio contingentis: nec ratione prædicationis, quia tunc significat axioma necessarium, cuius prædicatum est essentiale subjecto; sed ratione subsistentia, prout esse per se, opponitur rō esse in alio, tanquam subjecto. Conf. Inst. Log. Tract. Proem. p. 61. præcl. Thuronij & Frommij Metaph. part. 2. c. 2. theor. 3 § 3.

Optimè itaq; per se subsistere hic exponitur negative, ut idem sit ac non subsistere in alio. Ubi vox esse in alio, non generaliter, pro qualicunq; inessendi modo accipienda est, sic ipsæ etiam substantiæ aliquo modo inesse possunt, ut partes in toto, divinitatis plenitudo in corpore assumpto, aqua in spongia &c. Sed specialiter & in ea angustia, quā adæquate opponitur rō per se subsistere. Quomodo illud, juxta communem Philosopherum usum, in subjecto esse dicitur, quod inest alicui tanquam peculiare Ens, ita tamen ut non sit pars ejus, & omnino esse non possit nisi in illa re, atq; cum eo cui inest, non constituit unum per se, quo pacto omnia & sola accidentia inhærent & sunt in subjecto.

SECTIO SECUNDA

Speciales subsistendi modos exponens.

Ante omnia autem hic scias, non esse sermonem de substantia universali, cum hæc extra mentem non destur, ut demonstrat D. Calov. part. gen. sect. 1. tract. post. c. 4. § 1. Sed de substantia singulari, cui soli distincti

stincti subsistendi modi, per quos sub alia atq; alia limitatione sese exserit, conveniunt.

Quæ si purè, abstrahendo à modis, consideratur, est substantia unitate numerica determinata.

Ubi unitas intelligenda est non Quantitativa & Arithmetica, sed Transcendentia & Metaphysica. Determinatio quoq; hic ita est accipienda, ut non finitudo aut compositio aliqua subinferatur, non enim hic definitur subst. sing. per superadditam differentiam specificam determinantem, sed per restrictionem numericam, quæ contradistinguitur ab universalibus, quæ divisibilia & communicabilia sunt ad plura essentialiter inferiora, sic Genus communicat sese speciei, species distinctis individuis. Illa verò communè esse nequit pluribus essentialiter inferioribus, & in illis divisim multiplicari.

Cautè autem hic observandum, Dum sing. subst. incommunicabilis dicitur, non removeri omnes communicationis modos, sed solummodo communicationem κατὰ μέθεξιν & Essentiæ multiplicationem in inferioribus. Vid. D. Calovij ὥρολογ. de unit. § 1. & πορίσμα 4. Et part. spec. c. 3. πορίσμα, 3. & seq. Subst. ita quæ sing. quæ talis, non importat incommunicabilem subsistendi rationem.

Substantia singularis ratione status sui spectata, est vel completa in subsistendo vel incompleta.

Incompleta autem esse potest substantia, ut rectè docet Dr. D. Jac. Mart. in part. Met. I. 2. Sect. 5. thes. 61. Vel ex se & intrinsecè, quomodo res & ratione essendi & ratione subsistendi incompleta est, sic incompletæ sunt partes utpote anima, pes, manus &c. quæ naturā suā communicabiles sunt toti, & mutuò consistunt ad constitutionem compositi.

Vel

Vel aliunde & ab extrinseca, quam res propriâ sibi per naturam debitâ, destituitur subsistentiâ, & alterius subsistentiâ gaudet, idq; per arctam cum ipsâ unionem. Aliâs Calovio θρυσάτος & θύπαγνος appellatur.

Tria autem ad ejus constitutionem requiruntur. 1. Ut subsistentiâ, quæ ipsi natura debetur, destituatur, nec hoc formalis substantiae rationi repugnat, potest enim quiditativè naturâ sua esse perfecta licet propria subsistentiâ non gaudeat, substantia enim singularis non dicit incommunicabilem subsistendi rationem, ut modo dicum. Sic E. g. ignis in ferro ignito, licet non gaudeat propriâ subsistentiâ, verè tamen est substantia singularis. 2. Ut alterius gaudeat subsistentiâ, omnis enim substantia, in essendo completa, quæ actu secundo subsistit, vel propriâ gaudebit subsistentiâ aut alienâ, nam alioquin erit θρυσάτος, ubi nihil obstat, quin subsistentia unius naturæ benè possit communicari alteri, quando ea propriâ destituitur. Incommunicabilis enim dum dicitur subsistentia, respectus taliter fit ad supposita & personas, quod scilicet unius suppositi vel personæ subsistentia, non possit communicari alteri supposito vel personæ, cum uolumquodq; horum habeat actum subsistendi ultimatum. 3. Ut arcta interveniat unio, vi cuius θρυσάτος alterius participet subsistentiam, & id quod θύπαγνος est, perficietur, & in alterius hypostasis evenhetur.

Subst. Sing. in subsistendo completa est, que habet ultimum sibi naturâ suâ debitum subsistentiæ complete actum. Dicitur alias θρυσάτος, θύπαγνος & ιδιοσύστος.

Requiritur autem ad formalitatem ejus 1. Ut non solum completa sit ratione essentie, sed ut etiam completa sit ra-

tione subsistentiæ, & habeat ultimatum subsistentiæ actum ulteriorem terminationem excludentem. 2. Ut ex propria natura habeat actum illum ultimum, non aliunde resultantem, unde in quovis $\Delta v\vartheta v\pi o s \alpha r \varphi$ talis est subsistendi modus, qualis est ejus essentia.

Hujusmodi autem $\Delta v\vartheta v\pi o s \alpha r \alpha$ sunt suppositum & Persona.

Ut hanc distinctionem eò faciliùs intelligas, notandum est. 1. Quod suppositum & persona non sunt species aliquæ distinctione subst. singularis, nulla enim realis inter hæc datur differentia, sed differunt solum ut latius & strictius; Suppositum etenim generalius est persona, omnis namquæ persona est suppositum, & omne suppositum est substantia singularis, sed non omne individuum est suppositum, cum substantia incompleta etiam sunt subst. sing. quæ tamen non sunt supposita, nec omne suppositum est persona, cum illud indifferenter se habeat ad substantias intelligentes & non intelligentes, Persona verò restringatur ad substantias intelligentes. 2. Quod Vox suppositi & Personæ duplicitè considerari potest. α. Materialiter & concretivè, prout connotat ipsam substantiam seu naturam, tanquam suum subjectum, cuius incommunicabilis subsistencia est. β. Formaliter & Abstractivè, pro ipso incommunicabili subsistendi modo, quomodo suppositum & suppositalitas, Persona & Personalitas sibi invicem & equipollent. Cum autem modorum horum substantiarium natura accuratiùs in abstracto explicari possit, proinde in abstracto quoq; hic erunt definiendi.

Suppositum itaq;, Definiente D. Calvio, est substantia singularis, completa, per se & incommunicabiliter substitendi modus.

Distin-

Distinctè in hac Descriptione insinuantur, Materiale & Formale suppositi.

Ad Materiale spectat. 1. Ut sit *substantia*, removentur itaq; *accidentia*, quæ non sunt *supposita*, sed in *subjecto* inexistunt. Ubi nota α . Non plane idem esse *suppositum* & *substantiam singularem*, addit enim illud huic, certum hunc modum *substantialem*, *subsistenteam scilicet incommunicabilem*, licet autem *singulare* etiam sit *incommunicabile*, ut non in *inferioribus multiplicetur essentia*liter, ut supra indigitatum, hic tamen alia *incommunicabilitas* designatur, quâ *nempe suppositum* non potest alteri *subsistenti* communicari, ut ab illo ulterius terminetur. β . *Substantiam* non esse *suppositi Genus*, vera enim *genera & species* habentur in *prædicamentis*, *suppositum* vero est *Transcendens Prædicamentum substantiae*, cum Deus & omnia alia entia completa sint *supposita*. Confer Theor. Transc. Scharffij part. sp. disp. 2. th. 37 & seq. Ubi varijs argumentis probat, *substantiam* non esse *Genus suppositi* contra *Gosla cum*.

2. Ut *singularis* sit, excluduntur proinde *substantiae universales*, *Genera & species* è numero *suppositorum* quæ extra mentem in natura aequi non existunt. 3. Ut sit *completa*, partes ergo & quæ alterius *subsistentiæ* gaudent, non sunt *supposita*.

Formale suppositi est: per se & *incommunicabilitè subsistendi ratio*, hoc enim additum *subst. sing. suppositum* constituit, & ab alijs modis *incompletis* distinguit, intelligendo rationem per se *subsistendi*, non *generaliter*, prout *subsistere* opponitur *inhærere*; sed *specialiter* pro ultimo, *perfectissimo*, *independenti & incommunicabili* *subsistendi modo*, ut non dependeat ab alio tanquam *sustentante*, nec *sustentetur* ab alio unito.

Dum autem suppositum dicitur *incommunicabile*, non h. l. removetur *communicatio* καὶ πέδεξι, cum hac voce singularitatis jam antea sit remota; Nec *communis* cabilias ad aliquam naturam, ut eam terminet: *suppositum* enim qua tale potest aliud terminare, modo ipsum aliunde non terminetur, sed dicitur *suppositum incommunicabile*, quia 1. non habet aliunde dependentem & *communicatam subsistentiam*, si enim ab alio *ulteriore terminum* accepisset, quod *ultimò terminatum est*, contradictione esset. Quia 2. *Suppositalitatem tuam* alijs *supposito* non *communicat*, nisi illud suam imprimis amittat, sic ignis quando cum ferro unitur, amittit suam ultimam *subsistentiam*, & subsistit *subsistentia ferri*. Vid. Part. 2. c. 2. § 4. Metaph. From.

Persona est suppositum intelligens.

Alias describi solet colligendo omnes *conditiones* h. m. *Persona est substantiae, singularis, completa, intellectualis subsistentia, avōptagēt̄s & incommunicabili*. Verum vox *suppositi* omnes istas *conditiones*, prater determinationem ad certum *subjectum, intelligens, comprehendit*.

Ut autem datam descriptionem percipias, singulorum verborum explicacioni attende.

1. *Personae* s. a. si *Etymon* species, dicitur Gellio quasi per se *sonans*, quia primitus personæ in *comœdiis* cantu res suas agebant, ut unaquæq; audiri posset per se sonans. Convenientius autem dicitur q. per se una, quia nobilissima ratione est per se una & singularis, cum perfectissima subsistendi ratione gaudeat. 2. Non notat hic qualitatem, aut fictitiam aliquam repræsentationem, ut vult Valla lib. 5. Eleg. c. 35. Sed *substantiam intellectu-*

*intellectualem, singularem, quā acceptione Latini ea quo-
què voce utuntur Scriptores. Vid. Valer. Max. I. 2.c.
21. Inst. Jur. civ. lib. 2. tit. 9. Quint. l. 7. c. 1. &c. 2. Æ-
quipolle voci, *hypostasis*, non latè sumptæ pro *essentia*,
sed strictè prout personam significet.*

2. *Suppositum, hic est loco generis, quia latius patet
ut antea dictum.*

3. *Additur intelligens, quod unicum illud est, quo
persona ab alijs suppositis discriminatur, non ergò anima-
carentia, lapides, metalla &c. nec vegetativa, utpote plan-
tæ, Arbores &c. nec sensitiva ut canes, leones &c. persona
sunt, quæ supposita tecùm dicuntur, sed solum illa quæ
naturæ sunt *intellectualis*, quales Deus, Angelus & homo.*

Quanquam autem per *intellectum* persona ab alijs
suppositis distingvantur, non tamen ea propter is ad
formalem persona rationem spectat, sed ad *materiale*,
quod aperte liquet è *concreta* persona consideratio-
ne. Persona enim ut loquitur D. Calov. concretè per mo-
du n denominativorum implicat, tum naturam singu-
larem *intellectualem*, quæ *materiale* dicitur prout in
denominativis fieri solet, tum modum ei quasi super
additum, quo in esse persona, ejusmodi natura consti-
tuitur, qui *formalem* ejus rationem spectat. *Conve-*
nient Ergo *suppositum & Persona formaliter*, nam illa sub-
stantia, *singularis, intellectualis* denum *persona* est, quæ
ultimatò subsistit, Materialiter differunt, suppositum enim
de quavis persona. Persona, autem de supposito intellectuali
solum dicitur.

SECTIO TERTIA

Divisionem substantiae proponens.

*Substantia est vel spiritualis vel corporea, illa spiritus
hac*

hec corpus appellatur. Quæ h. m. definiri solent.
Spiritus est substantia natura sua immaterialis, cuius
theoria tam Generalis, quam Specialis in Pneumatologia
consideranda erit.

Corpus est substantia, materia & forma constans, quod
in Physica, quæ causas, affectiones & species contemplan-
dum erit.

Qui verò ulteriorem horum considerationem, in quan-
tum scilicet illa ad Metaphysicam pertinet, desiderat,
adeat Scheiblerum, Calovium & alios Metaphysicos.

Ego vero hic brevitiati studens, S. S. Triadi devotae
grates tribuendo, gradum fisco.

Soli Deo Gloria.

Viro - Juveni :
Natalibus, Virtute & Eruditione Ornatisimo ac Præstantissimo,
Dn. JACOBO TAMMELINO, Phil. Can-
didato meritissimo, Amico suo sincerè dilecto, pro
Gradu in Philosophia summo acutè disputanti.

LAUDIBUS INGENIJ quia polles Docte JACOBE
Et raros inter portio clara clues :
Hinc merito cinget virens Tua tempora Laurus,
Et docto capiti surget honoris apex.
GRATULOR hos fructus raros, bone amice sequantur
Ut plures, vovo, vive valeq; diu !

His licet paucis ex animo
tamen grat.

A X E L I U S Kempe.

Insigni

Insigni eruditione, modestia, ceterisq; virtutibus conspicuo
Juveni,

DN. JACOBO LAUR. TAMMELINO, Philosophiae Candidato Doctiss: pro summis in eadem Facultate privilegijs ingeniosè disputanti, Patriotæ & amico suo honorando, felices studiorum progressus & auspicia honorum gratulari voluit:

Sunt sua militibus satis ardua bella: labores
Agricolis: nautas magna pericla manent.

Omnia sunt illis, qui Phœbi castra sequuntur;

Bella, labor, fortis pessima tela malæ,
Bella gerenda quibus, propriâ cum carne rebelli,

Cœcâ mente, malâ pauperie, invidiâ.

Accedunt illis tot millia dura laborum,

Herculeos humeros quæ superare queant.

His adversa inopis conjunge pericula fortis,

Quæis studiosa cohors pressa subinde gemit,

Talia monstra cui dabitur superare: triumphos
Jure suo dicit, latus ovatq; diu.

Hæc JACOBE tuos quoq; debellasse labores

Hæc tenus, & patriæ gratulor atq; tibi.

I modò: quæ restant, audentior omnia felix

Confice: sic vîctor florida ferta geres.

L. Mq; licet subito fuso carmine

M A R T: M I L T O P Æ U S

Eloq. Prof. P.

A Sidiuos semper JACOBE polite labores!

A Condignus comitatur honos & gloria magna.

Gratulor: en sudoris erunt tibi præmia: mitra,

Lilia, clarus honor, decus & Parnassia laurus.

L. mq; adposuit

HENNING. JOHANN. Graß.

Ad

Ad Dominum Candidatum amicorum charissimum.

Negligere, inquit Cicero, quid de se quisq; sentiat, non solus
arrogantis est, sed etiam omnino dissoluti. Quo melioris fac-
mæ desiderium animis mortalium ingenerare voluit. Bene equidem hoc
nomine omnibus consultum itur, studijs tamen vacantibus res hæc quam
maxime prodest. Arduum namq; iter, scopulis frequentioribus oblitum
ingressi sunt, ad quos ne inpingant, omnes etatis ac industriae nervos
intendant, rerumque suarum satagant. Vix itaque quibus securiores
mentes placent turpem effugiunt notam, quorum in ore nihil est fre-
quentius, quam NON CURO; NIHIL NOCET: cum vitam &
famam pari passu ambulare merito reputarent, multorumque erectioris
notæ studium reminiscerentur, qui ut famæ servirent, maluerunt vitam,
quam fortassis antehac unicum bonum diuturnum æstimarunt, relinque-
re, quam ullum existimationis detrimentum facere. Non vulgarem pros-
inde commendationem merentur, qui recto tramite ad veræ, i. e. in pu-
blicum profuturæ eruditionis laudem indefessi tendunt, & conscientię
propriæ, quæ bene factorum amplissima merces est, satisfacere conan-
tur. Quem E. mi JACOBE, tua in his evolvendis latet voluntas, quem
in ijsdem tua fugit sedulitas, dum emensus tot labores in spem solidi hos-
noris, de quo certandum fuit, hoc, ut ultimum discrimen adgredieris, & quo
amore virtutem amplecteris, quoq; obsequio Musas prosequeris, impigre
monstras. Quis ad laudes eas caligat, quas literis incumbentes mereunt, quos
rum juventus serit cum sc̄enore ad senectutem redditura semina, & quorum
industria nititur, ut dum suppetit vita, mors quam paucissima quæ abolere
possit inveniat. Quo tu itaq; propius ad hos conatus accedis, eo fecundius
specimen nunc edis. Quamobrem ex animo tibi gratulor mentem hanc literis
moribusq; probè excultam. Gratulor Parentibus ac præceptoribus in te insi-
tuendo & erudiendo optimè collocatam operam. Ita namq; Deo, ita Mecæ-
natisbus, ita fautoribus, ita deniq; bonis omnibus placere juvat. Vale. T.
OL AUS CTGNELIUS.

Perdilecte, tuos consequitur graves,
Frater, digna, labores, tibi gloria.
Tu namq; egregius miles eras, juga
Parvissi, superans, ardua verticis.
Et præstantibus armis Heliconidum,
Hostiles facies, Pieris plagis,
Vicisti Paphiæ, Mæoni patris.
Victorem ergò brabejon quoq; laurea,
Et gemmea decorat, puleraq; lilia.
Hinc & magnus honos, perpetuum decus,
Immortale tibi nomen erit, chorus
Omnis Thespiaenum quod tibi conferet.
Sit felix honor hic, voveo, novus!
Ex altis benedicat Deus optimus!

GABRIEL TAMMELINUS.